

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİ, ÖĞRETMEN ADAYI VE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETİM ELEMANLARININ MESLEKİ YETERLİK DUYGUSUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

Dilşad MİRZEOĞLU¹, Işıl AKTAĞ¹, Muhterem BOŞNAK²

¹A.İ.B.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

²MEB., Beden Eğitimi Öğretmeni, Gerede

ÖZ

Bu çalışma Türkiye’de farklı bölgelerden seçilmiş illerdeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında görev yapan öğretim elemanları, devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri ve Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümlerinde 1. ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik yeterliklerinin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya 241 öğretmen, 96 öğretim elemanı ve 142 birinci sınıf, 165 dördüncü sınıfta eğitim gören 307 öğretmen adayı olmak üzere toplam 644 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Tschannen-Moran ve Woolkfolk-Hoy (2001)’un geliştirdiği ve Aktaş (2003)’in Türkçe’ye uyarladığı “Öğretmenler Yeterlik Duygusu” anketi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi için betimleyici istatistik, bağımsız gruplar t-testi ve çok yönlü varyans analizi (MANOVA) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretim elemanlarının toplam yeterlik ortalaması 7.15±0.74, öğretmenlerin toplam yeterlik ortalamaları 7.38±0.64, öğretmen adaylarının toplam yeterlik ortalaması 7.32±0.65’dir. Öğretmen adaylarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre yeterlik puanlarının karşılaştırıldığında, cinsiyete ve sınıf düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0.05). Öğretim elemanlarının ve beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik puanlarını cinsiyete göre karşılaştırıldığında sınıf yönetimi ve öğrenci katılımı alt boyutlarında erkekler lehine anlamlı farka ulaşılırken, statüye göre sınıf yönetimi, öğrenci katılımı ve toplam puanda öğretmenler lehine anlamlı farka ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin mesleğe yönelik yeterlik puanları meslekteki deneyimlerine göre değişiklik göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeterlik, Öz yeterlik, Beden eğitimi öğretmeni, Beden eğitimi öğretmeni adayı, Öğretim elemanı.

THE COMPARISON OF TEACHER EFFICACY AMONG PHYSICAL EDUCATION TEACHER, PRE-SERVICE TEACHER AND INSTRUCTORS AT SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

ABSTRACT

The goal of this study was to compare teacher efficacy of physical education teachers, pre-service teachers in physical education departments and instructors at school of physical education and sport. 241 physical education teachers, 142 first year pre-service teachers, 165 last year pre-service teachers and 96 instructors participated this study with a total 644. Data were collected by using Teachers Sense of Efficacy Scale developed by Tschannen-Moran and Woolfolk-Hoy (2001) and translated in Turkish by Aktağ (2003). MANOVA, ANOVA, t-test, descriptive analysis were used according to the purpose of research with a level of 0,05. Analyses of the data revealed that pre-service teachers had efficacy mean of 7.15 ± 0.74 , physical education teachers 7.38 ± 0.64 and instructors had 7.32 ± 0.65 . There was no significant difference between efficacy beliefs of instructors and physical education teachers according to gender and experience in classroom management and student engagement subscales, with male had higher scores than female. When results compared according to status, physical education teachers in elementary schools didn't show any difference in efficacy level compared with physical education teachers in middle schools. Finally, physical education teachers and instructors didn't show any difference in their efficacy beliefs according to experience.

Key Words: Self-efficacy, Teacher efficacy, Physical education teacher, Pre-service teacher and instructor.

GİRİŞ

Çağımız bilim ve teknoloji çağıdır. Bu alandaki gelişmeler toplumların eğitilmiş insan gücüne olan ihtiyaçlarını ön plana çıkarmış ve bu durumun sonucu olarak nitelikli insan gücüne sahip olmak tüm dünya ülkelerinin eğitim politikalarında yerini almıştır. Bundan dolayıdır ki, son yıllarda ülkemiz eğitim sistemi ve öğretmen yetiştirme programları yeniden gözden geçirilmiş ve daha iyi bir eğitim, daha nitelikli ve yeterli donanıma sahip öğretmen yetiştirmek amacıyla yapılan çalışmalar çoğalmıştır. Öğrencilerden yüksek

standart, başarı ve verimlilik elde edebilmek için öğretmen yetiştiren kurumlara görevler düşmektedir. Çünkü öğrencide bulunmasını istediğimiz özellikler, nitelikli öğretmenler ile oluşturulmaktadır ve öğretmenlerin öğrenciyi eğitme ve performanslarını geliştirme ile ilgili kendi yeteneklerine olan inançları, eğitimdeki verimliliğin en önemli göstergelerinden birisidir.

Ashton ve Webb (1986)'e göre yeterlik inancı, öğretmenin etkinliğini, çabasını ve üretimini etkilemektedir (Lin ve Gorrell, 2001). Öğretmenler eğer yüksek yeterlik

seviyesine sahip olduklarını düşünürlerse, öğretim içinde daha fazla çaba gösterirler, öğrencilerin problemlerini çözmek için onlarla daha çok zaman geçirirler ve daha başarılı dersler yapmaya gayret gösterirler (Elliott, 2000). Ayrıca, yüksek yeterlik seviyesine sahip öğretmenler yeni fikirler açıklarlar ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için yeni yöntemler kullanmaya daha isteklidirler (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001).

Yeterlik inancı, Bandura (1977)'nin sosyal öğrenme teorisinde öne çıkardığı ve bu teorisin merkezini oluşturan kavramlardan birisidir. Yeterlik, mesleki yönden bir mesleğin başarılı biçimde yerine getirilebilmesi için sahip olunması gereken özellikleri ifade etmektedir. Bandura (1986)'ya göre bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin kendi yargısına öz yeterlik denir (Senemoğlu, 2005, s.230). Bu yargılar olumlu ise kişi, karşılaştığı durumla ilgili yapacağı eylemleri, kendisini başarıya ulaştıracak şekilde organize edecektir ya da bu yargıların olumsuz olması sonucunda başarısızlık kaygısı yaşayacaktır (Morgil ve diğ., 2004).

Öz yeterlik inancı gelecekle ilgilidir. "Ben eğer böyle bir durumla karşılaşsam ne yaparım?" sorusu öz yeterlik ile ilgilidir. "Şimdiye kadar ne başardım ya da geçmişte neden böyle bir davranışta bulundum?" soruları öz yeterlikle ilgili değildir (Wolfolk, 2004). Öz yeterlik yargıları dört temel kaynaktan elde edilen bilgilerden etkilenmektedir. Bandura (1986)'nın dediği gibi bu kaynaklar bireyleri farklı seviyelerde etkiler. Öz yeterlik, bireyin ne kadar kapasiteli olduğuyla ilgili inancı değil, bireyin kendi kapasitesine olan inancı

dır. Bandura (1986, 1997) ve Senemoğlu (2005) öz yeterliğin gelişmesinde etkili olan kaynakları aşağıdaki başlıklar altında açıklamışlardır:

1. *Bireyin doğrudan kendi yaptığı başarılı ya da başarısız etkinlikler sonucunda elde ettiği bilgiler:* Öğretimde eğer öğretmen adaylarına güçlü bir yeterlik duygusu kazandırılırsa, bu durum onların öğretmenlik performanslarını da etkileyecektir. Eğer öğretmen adaylarının bu yüksek yeterlik duygusunu kolay başarılar sonucunda kazanırlarsa, daha sonra karşılaştıkları en ufak engellerin bile öğretmen adaylarını olumsuz etkileyeceğinden bahsetmiştir. Bunun için öğretmen yetiştirme programları, öğretmen adaylarına hem başarılı olabilecekleri ortamlar hazırlamalı, hem de karşılarına engeller koymalıdır ki, öğretmen adayları bunların üstesinden gelebilmek için çaba harcasınlar. Bu engeller onlara kapasitelerini kullanarak ve engelleri kontrol ederek başarısızlığı başarıya dönüştürme olanakları yaratacaktır.

2. *Dolaylı yaşantılar:* Öğretimde, öğretmen adayları diğerlerini izleyerek görev hakkında bir fikir sahibi olabilirler. Başarılı öğretmen modelleri öğretmen adaylarının öğretmenlik konusundaki görüşlerini olumlu etkiler, bu tür öğretmenleri izleyerek öğretmen adayları öğretmenliğin başarıyla yapılabilecek bir meslek olduğunu ve kendilerinin de başarılı olabileceğine inançları gelişir. Buna karşılık, öğretmen adayları başarısız öğretmenleri izlerlerse, bu durum onları olumsuz etkileyecektir. Ancak eğer öğrenci kendi kapasitesinden eminse bu durum öğretmen adayını olumsuz etkilemez.

3. *Sözel ikna:* Bireyin başarabileceğine ya da başaramayacağına ilişkin teşvikler, nasihatler, öğütler değişik ölçülerde

öz yeterlik yargısını etkiler. Bireyin çevresindeki sözel iknada bulunan kişiler öğretmenleri, ailesindekiler, ya da arkadaş çevresidir. Yapılan sözel iknaların inandırıcı ve kişinin kapasitesinin çok üzerinde olmaması gerekir. Eğer bireyin kapasitesinin çok üstünde olan sözel ikna kullanılırsa, bu durum kişi başarısız olduğunda bireye zarar verecektir.

4. *Psikolojik durum*: Bireyin belli görevi başarma ya da başarısız olma beklentisi öz yeterlik algısını etkiler. Psikolojik durumdaki değişiklikler bireylerin yeterliğini en az etkileyen kaynaktır. Öğretimde eğer öğretmen adayları stres altındaysa, bu durum onların performanslarını etkileyecektir. Aynı olay farklı kişiler için farklı anlamlar taşıyabilir. Bireyler karşılaştıkları olayları kendi deneyim ve geçmişlerinden dolayı farklı yorumlarlar.

Öğretmen yeterliğini Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (1998) “Öğretmenlerin istedikleri sonuca ulaşabilmek için dersi planlama ve sunumdaki yeteneklerine olan inançları” olarak tanımlamışlardır. Son 35 yıldır yapılan araştırmalara göre öğretmen yeterliğinin öğrenci başarısı ve motivasyon düzeyi ile (Gibson ve Dembo, 1984), öğretmenin mesleğine olan bağlılığı ile (Coladarcı, 1992), öğretmenin sınıf kontrolü ve yönetim stratejileri ile (Woolfolk ve diğ., 1990), öğretmenlerin cinsiyet, deneyim, hangi düzeyde öğretmenlik yaptıklarıyla (Graith ve Shaaban,1999; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2002) ve öğrencilerin kendilerini yeterli görme seviyeleriyle (Anderson ve diğ., 1988) ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002) öğretmenlerle yaptıkları çalışmada öğretmenlerin yeterliklerini onların deneyimlerine, cinsiyetlerine, ırklarına ve okul

türüne göre araştırmışlar, sonuç olarak sınıf ve branş öğretmenlerinin yeterliklerinde fark tespit etmişlerdir. İlkokul öğretmenleri kendilerini bu meslekte branş öğretmenlerine kıyasla daha yeterli görmektedirler. Öğretmenlerin yeterlik oranlarında cinsiyete göre fark bulunmazken, 5 yıldan fazla öğretmenlik deneyimine sahip öğretmenler kendilerini daha yeterli bulmaktadırlar. Benzer bir çalışma Evans ve Tribble (1986) tarafından yapılmıştır. Evans ve Tribble, sınıf ve branş öğretmen adayları üzerinde yaptıkları bu çalışmada ilkokul öğretmenlerinin kendilerini bu meslekte daha yeterli gördüklerini belirlemişlerdir. Elliott (2000) 235 ilkokul öğretmeni üzerinde yaptığı çalışmada, öğretmen yeterliğinde cinsiyetin ve genel öğretim yeterliği arasında anlamlı farka ulaşmamıştır.

Celep (2002)'in yaptığı araştırmada öğretmen yeterliğinin yaşa, cinsiyete ve deneyime göre nasıl etkilendiğini araştırılmış ve öğretmenlerin kendilerini yaş ve deneyimleri arttıkça mesleklerinde daha yeterli bulduklarını ama, bunun cinsiyete göre değişmediğini tespit etmiştir. Benz ve diğ. (1992) yaptıkları çalışmada, öğretmenlik eğitimine yeni başlayanların, eğitim formasyon derslerini almış son sınıfta öğrencilerinin, öğretmenlerin, üniversite öğretim elemanlarının ve öğretmenlik uygulamasındaki danışmanların mesleki yeterliklerini ölçmüş ve öğretmen adaylarının kendilerini öğretmenlerden daha fazla bu meslekte yeterli bulduklarını tespit etmişlerdir. Tüm gruplar içinde üniversitede görev yapan öğretim elemanları en yüksek oranda kendilerini yeterli gördüklerini tespit etmişlerdir. Campbell (1996)'in İskoçya ve Amerika Birleşik Devletlerindeki ön lisans, lisans ve yüksek lisans-doktora dereceli öğretmenler üzerinde yürüttüğü

çalışma sonucunda, kendilerini mesleki olarak en yeterli bulan grup olarak yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenler olarak tespit etmiştir. Wilson ve Tan (2004) tarafından yapılan çalışmada Singapur’lu ilköğretim öğretmenlerinin kişisel ve genel öğretim yeterlikleri ölçülmüş ve her iki boyutta da yüksek yeterliğe sahip oldukları ve bu yeterliğin cinsiyet, okul tipi, yaş, öğretmenlik yılı ve sosyal çalışma seviyesine göre değişmediği bulunmuştur. Ayrıca 2005 yılında Chocan tarafından Venezuella’lı öğretmenlerle yapılan çalışmada öğretmenlerin yeterlik seviyesiyle deneyimleri arasında bir ilişki bulunmamıştır. Mirzeoğlu ve Aktağ (2005) yaptıkları çalışmada öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının yeterlik düzeyleri üzerinde anlamlı fark yaratmadığını ve cinsiyete göre öğretmen adaylarının yeterlik düzeylerinde anlamlı fark olmadığını tespit etmişlerdir.

Öğretmen yetiştirme programları tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye için de büyük önem taşımaktadır. Ülkemizin gelişmiş ülkeler içinde yerini alması için alanında yeterince eğitim almış, kendine inanan ve güvenen, yüksek motivasyonlu öğretmenlere gereksinim duyulmaktadır. Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının ve özellikle öğretim elemanlarının kendilerini bu meslekte ne kadar yeterli gördükleriyle ilgili çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu nedenden dolayı bu araştırmanın amacını, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanları, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik düzeylerinin belirlenmesi ve çeşitli değişkenler

açısından karşılaştırılması oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, Türkiye’de farklı bölgelerdeki yedi il merkezinde bulunan (Bolu, Ankara, Kocaeli, Manisa, Muğla, Mersin ve Erzurum) devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri ve beş il merkezinde (Bolu, Ankara, Manisa, Mersin ve Erzurum) bulunan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında görev yapan öğretim elemanları, bu yüksekokulların Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümlerinde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise araştırmaya gönüllü olarak katılan 96 öğretim elemanı, 241 beden eğitimi öğretmeni ve beden eğitimi öğretmenliği bölümünde okuyan 142 birinci sınıf ve 165 dördüncü sınıf 307 öğrenci olmak üzere toplam 644 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 1’de, illere göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 32.8’i kadın, % 67.2’si erkek; öğretim elemanlarının % 27.1’i kadın, % 72.9’u erkek ve öğretmen adaylarının % 44.3’ü kadın ve %55.7’si erkektir.

Veri Toplama Aracı: Verilerin elde edilmesinde Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Aktağ (2003) tarafından adapte edilen Öğretmenlerin Yeterlik Duygusu Anketi (Teacher Sense of Efficacy Scale) kullanılmıştır. Bu anket öğretmen ve öğretim elemanları için 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Her boyut 8 soru olmak üzere toplam 24 soru içermektedir. Bu boyutlar öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi ve öğrenci katılımıdır. Tschannen-Moran ve

Tablo 1. Öğretmenlerin, öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının cinsiyete göre yüzde ve frekans dağılımları

Cinsiyet	Öğretmen		Öğretim Elemanı		Öğretmen Adayı				Öğretmen Adayı Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	79	32.8	26	27.1	73	23.8	63	20.5	136	44.3
Erkek	162	67.2	70	72.9	69	22.4	102	33.3	171	55.7
Toplam	241	100	96	100	142	46.2	165	53.8	307	100

Tablo 2. Öğretmenlerin, öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının illere göre yüzde ve frekans dağılımları

İller	Üniversite	Öğretim Elemanı		Öğretmen Adayı		Öğretmen	
		%	f	%	f	%	f
Ankara	Ankara Ün.	12.5	12	9.4	29	26.7	64
	Hacettepe Ün.	16.7	16	10.1	31		
Bolu	A.İ.B.Ü.	21.9	21	20.8	64	15	36
Manisa	Celal Bayar Ün.	15.6	15	25.1	77	10	24
Erzurum	Atatürk Ün.	20.8	20	18.6	57	13.3	32
Mersin	Mersin Ün.	12.5	12	16	49	15.4	37
Kocaeli	Kocaeli Ün.	-	-	-	-	13.3	32
Muğla	Muğla Ün.	-	-	-	-	6.3	15
Toplam		100	96	100	307	100	241

Woolfolk-Hoy (2001) öğretmen adayları için ölçeğin alt boyutlarını değil, toplamının kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Anket 9'lu Likert tipi bir ankettir. '1' seçeneği hiçbirşey'i ifade ederken '9' seçeneği tamamen'i ifade etmektedir. Anketin yurt dışındaki güvenilirliğini Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) yapmış ve iç tutarlık katsayısı öğretim yöntemi alt boyutu için .91, sınıf yönetimi alt boyutu için .90 ve öğrenci katılımı alt boyutu

için .87 bulunmuştur. Türkiye'de anketin güvenilirliği Aktağ tarafından 2002 yılında pilot çalışma yapılarak test edilmiştir. Anket Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda okuyan birinci ve dördüncü sınıflardaki 627 öğretmen adayına dağıtılmış ve iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulunmuştur. 2003 yılında yapılan çalışmada ise .86 olarak tespit edilmiştir (Aktağ ve Walter,2005).

Verilerin Toplanması: Veri toplama aracı beden eğitimi öğretmenlerine uygulanmadan önce Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izin onayı alınmıştır. Öğretim elemanlarına ve öğrencilere uygulamak için çalışmaya katılan üniversitelerin BESYO müdürlüklerinden gerekli izin alınmıştır. Anket 2006–2007 eğitim-öğretim yılı 2. dönem başında araştırma kapsamındaki öğretim elemanlarına ve öğrencilere postayla gönderilmiş ve toplam 96 tane öğretim elemanından (veri dönüş oranı % 41.74)

ve 307 tane de öğretmen adayından (veri dönüş oranı % 50.49) anket dönmüştür. Anket gönderilen Muğla ve Kocaeli üniversitelerinden öğretim elemanı ve öğrenci anketleri dönmemiştir, ancak bu illerde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri çalışmaya katıldıkları için, çalışmada yer almışlardır. Öğretmenlerden anket internet aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın beden eğitimi öğretmeni evrenine ilişkin güvenilir bilgiye ulaşılamamıştır.

Verilerin Analizi: Araştırmada elde

Tablo 3. Çalışma grubunun öğretmen yeterlik puanlarının cinsiyete göre betimsel istatistik değerleri

Çalışma Grubu	Alt boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss
Öğretim Elemanları	Öğretim Yöntemleri	Kadın	26	7.03	0.87
		Erkek	70	7.30	0.84
		Toplam	96	7.23	0.85
	Sınıf Yönetimi	Kadın	26	7.20	0.78
		Erkek	70	7.50	0.89
		Toplam	96	7.42	0.87
	Öğrenci Katılımı	Kadın	26	6.74	0.87
		Erkek	70	6.85	0.87
		Toplam	96	6.82	0.87
Toplam	Kadın	26	6.99	0.73	
	Erkek	70	7.22	0.74	
	Toplam	96	7.15	0.74	
Beden Eğitimi Öğretmenleri	Öğretim Yöntemleri	Kadın	79	7.25	0.74
		Erkek	162	7.29	0.75
		Toplam	241	7.27	0.74
	Sınıf Yönetimi	Kadın	79	7.65	0.70
		Erkek	162	7.72	0.71
		Toplam	241	7.70	0.70
	Öğrenci Katılımı	Kadın	79	7.22	0.60
		Erkek	162	7.14	0.82
		Toplam	241	7.17	0.76
Toplam	Kadın	79	7.37	0.60	
	Erkek	162	7.38	0.66	
	Toplam	241	7.38	0.64	
Öğretmen Adayları	Toplam	Kadın	136	7.35	0.64
		Erkek	171	7.30	0.66
		Toplam	307	7.32	0.65

edilen veriler bilgisayar ortamında çözümlenmiş, araştırma sonucunda verilerin çözümlenmesi için betimleyici istatistik, bağımsız gruplar t-test, çok yönlü varyans analizi (MANOVA) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının, beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik puanlarının cinsiyete göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3'e göre, erkek öğretim elemanları, kadın öğretim elemanlarına göre öğretmenlik yeterlik alt boyutlarında ve toplam puanda ($\bar{X}_{kadın} = 6.99 \pm 0.73$ ve $\bar{X}_{erkek} = 7.22 \pm 0.74$) kendilerini daha yüksek düzeyde yeterli hissetmişlerdir. Beden

eğitimi öğretmenleri de, öğretim elemanları ile benzer şekilde sadece öğrenci katılımı alt boyutu hariç, diğer alt boyutlarda ve toplam puanda ($\bar{X}_{kadın} = 7.37 \pm 0.60$ ve $\bar{X}_{erkek} = 7.38 \pm 0.66$) kendilerini biraz daha yüksek yeterlikte hissetmişlerdir. Beden eğitimi öğretmen adaylarında ise alt boyutlardaki puanlara bakılmamış ve toplam puanda öğretim elemanları ve öğretmenlerin aksine kadın öğretmen adayları ($\bar{X}_{kadın} = 7.35 \pm 0.64$ ve $\bar{X}_{erkek} = 7.30 \pm 0.66$) kendilerini daha yüksek düzeyde yeterli hissetmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre öğretmen yeterlik puanlarının karşılaştırılması amacı ile bağımsız gruplar t testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4 ve 5'te verilmiştir.

Birinci ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmen yeterlik puanları cinsiyete göre karşılaştırıldığında, her iki sınıf düzeyinde de kadın ve erkek öğretmen adaylarının yeterlik puanları birbirine benzer oldukla-

Tablo 4. Öğretmen adaylarının cinsiyete göre yeterlik puanlarının karşılaştırılması

Sınıf	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
1. Sınıf	Kadın	73	7.39	0.63	305	0.472	0.638
	Erkek	69	7.33	0.78			
4. Sınıf	Kadın	63	7.30	0.65	305	0.330	0.742
	Erkek	102	7.28	0.58			
Toplam	Kadın	136	7.35	0.64	305	0.701	0.484
	Erkek	171	7.30	0.66			

Tablo 5. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre yeterlik puanlarının karşılaştırılması

Sınıf	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
1. Sınıf	142	7.36	0.70	305	0.996	0.320
4. Sınıf	165	7.29	0.60			

rı ve aralarında anlamlı fark bulunmadığı belirlenmiştir [$t_{(305)} = .701, p > 0.05$] (Tablo 4). Ayrıca, öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlik puanlarının sınıf düzeyine göre de benzer oldukları belirlenmiştir [$t_{(305)} = .996, p > 0.05$] (Tablo 5).

Tablo 6'ya göre, öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi alt boyutlarında ve toplam öğretmenlik yeterlik puanlarında erkek öğretim elemanı ve beden eğitimi öğretmenlerinin ortalamaları, kadın öğretim elemanları ve beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek iken, sadece öğrenci katılımı alt boyutunda kadın öğretim elemanlarının ve beden eğitimi öğretmenlerinin puanları, erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan 2x2x4 (Statü/öğretim elemanı-öğretmen/ Cinsiyet /kadın-erkek/ Öğretmen Yeterliği) Çok yönlü varyans analizi sonucuna göre, öğretmen yeterliği alt boyutlarında statüye (Wilks' Lambda (Λ)= .908, $F_{(6,1272)} = 10.52, p < 0.01$) ve cinsiyete (Wilks' Lambda (Λ)= .981, $F_{(3,636)} = 4.01, p < 0.01$) göre anlamlı fark vardır. Statü x cinsiyet etkileşimi ise öğretmen yeterlik puanları için anlamlı bulunmamıştır (Wilks' Lambda (Λ)= .933, $F_{(6,1272)} = .760, p > 0.05$). Takiben yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmen yeterliğinin sınıf yönetimi ($F_{(2,641)} = 9.72, HOK = .568, p < 0.01$), öğrenci katılımı ($F_{(2,641)} = 11.90, HOK = .584, p < 0.01$) ve toplam yeterlik puanında ($F_{(2,641)} = 3.92, HOK = .438, p < 0.05$) beden eğitimi öğretmenleri lehine

Tablo 6. Öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin öğretmenlik yeterlik puanlarının cinsiyete göre ortalama ve standart sapmaları

Alt Boyutlar	Statü	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss
Öğretim Yöntemi	Öğretim Elemanı	Kadın	26	7.03	0.87
		Erkek	70	7.30	0.84
	Öğretmen	Kadın	76	7.25	0.74
		Erkek	162	7.29	0.75
Sınıf Yönetimi	Öğretim Elemanı	Kadın	26	7.20	0.78
		Erkek	70	7.50	0.89
	Öğretmen	Kadın	76	7.65	0.70
		Erkek	162	7.72	0.71
Öğrenci Katılımı	Öğretim Elemanı	Kadın	26	6.74	0.87
		Erkek	70	6.85	0.87
	Öğretmen	Kadın	76	7.22	0.60
		Erkek	162	7.14	0.82
Toplam	Öğretim Elemanı	Kadın	26	6.99	0.73
		Erkek	70	7.22	0.74
	Öğretmen	Kadın	76	7.37	0.60
		Erkek	162	7.38	0.66

anlamli fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, beden eğitimi öğretmenleri kendilerini öğretim elemanlarına göre, öğretim yöntemi alt boyutunun dışında, diğer alt boyutlar ve toplam puanda daha yüksek düzeyde yeterli hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, cinsiyete göre, öğretmen yeterlik puanları için anlamlı fark bulunmuştur (Wilks' Lambda (Λ)= .981, $F_{(3,636)} = 4.01, p < 0.01$). Takiben yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre, sınıf yönetimi ($F_{(1,642)} = 4.91$, $HOK = .568$, $p < 0.05$) ve öğrenci katılımı ($F_{(1,642)} = 6.04$, $HOK = .584$, $p < 0.05$) alt boyutlarında erkek öğretim elemanları ve beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur. Cinsiyete göre, öğretim yöntemi ($F_{(1,642)} = .041$, $HOK = .622$, $p > 0.05$) ve toplam yeterlik puanında ($F_{(1,642)} = .001$, $HOK = .438$, $p > 0.05$) kadın ve erkek öğretim elemanları ve öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 7'de öğretim elemanları ve be-

den eğitimi öğretmenlerinin deneyime göre, öğretmenlik yeterlikleri alt boyutlarında ve toplam puandaki ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Yapılan 5x2x4 (Deneyim/ 0-5 yıl; 6-10 yıl; 11-15 yıl; 16-20 yıl; 21 ve üstü/ Statü- öğretim elemanı-öğretmen/ öğretmen yeterliği) çok yönlü varyans analizi sonucuna göre, öğretmen yeterliği alt boyutlarında statüye (Wilks' Lambda (Λ) = .946, $F_{(3,325)} = 6.142$, $p < 0.01$) göre anlamlı fark bulunurken, deneyime göre (Wilks' Lambda (Λ) = .969, $F_{(12,860)} = .871$, $p > 0.05$) ve deneyimxstatü etkileşiminde (Wilks' Lambda (Λ) = .947, $F_{(12,860)} = 1.483$, $p > 0.05$) öğretmen yeterlik puanları için anlamlı fark bulunmamıştır. Takiben yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre, beden eğitimi öğretmenleri ve öğretim elemanları arasında, öğretmen yeterliğinin sınıf yönetimi ($F_{(1,335)} = 9.228$, $HOK = .565$, $p < 0.01$), öğrenci katılımı ($F_{(1,335)} = 13.433$,

Tablo 7. Öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin öğretmenlik yeterlik puanlarının deneyime göre ortalama ve standart sapmaları

Alt Boyutlar	Deneyim	Statü	N	\bar{X}	Ss
Öğretim Yöntemi	0 -5 yıl	Öğretim Elemanı	14	7.50	0.78
		B. E. Öğretmeni	44	7.22	0.68
	6 – 10 yıl	Öğretim Elemanı	21	7.05	0.82
		B. E. Öğretmeni	84	7.25	0.70
	11 – 15 yıl	Öğretim Elemanı	22	7.20	0.82
		B. E. Öğretmeni	56	7.41	0.73
	16 – 20 yıl	Öğretim Elemanı	9	6.99	1.18
		B. E. Öğretmeni	20	7.33	1.05
	21 ve üstü	Öğretim Elemanı	30	7.32	0.82
		B. E. Öğretmeni	37	7.15	0.74
	Toplam	Öğretim Elemanı	96	7.23	0.85
		B. E. Öğretmeni	241	7.27	0.74

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlik Duygusu

Alt Boyutlar	Deneyim	Statü	N	\bar{X}	Ss
Sınıf Yönetimi	0 -5 yıl	Öğretim Elemanı	14	7.63	0.95
		B. E. Öğretmeni	44	7.46	0.67
	6 – 10 yıl	Öğretim Elemanı	21	7.10	0.93
		B. E. Öğretmeni	84	7.70	0.71
	11 – 15 yıl	Öğretim Elemanı	22	7.53	0.56
		B. E. Öğretmeni	56	7.88	0.64
	16 – 20 yıl	Öğretim Elemanı	9	7.24	1.06
		B. E. Öğretmeni	20	7.65	0.96
	21 ve üstü	Öğretim Elemanı	30	7.51	0.90
		B. E. Öğretmeni	37	7.69	0.61
Toplam	Öğretim Elemanı	96	7.42	0.87	
	B. E. Öğretmeni	241	7.70	0.70	
Öğrenci Katılımı	0 -5 yıl	Öğretim Elemanı	14	7.23	0.84
		B. E. Öğretmeni	44	6.93	0.69
	6 – 10 yıl	Öğretim Elemanı	21	6.64	1.02
		B. E. Öğretmeni	84	7.22	0.68
	11 – 15 yıl	Öğretim Elemanı	22	6.74	0.86
		B. E. Öğretmeni	56	7.41	0.75
	16 – 20 yıl	Öğretim Elemanı	9	6.54	0.77
		B. E. Öğretmeni	20	7.09	0.94
	21 ve üstü	Öğretim Elemanı	30	6.89	0.77
		B. E. Öğretmeni	37	6.99	0.80
Toplam	Öğretim Elemanı	96	6.81	0.87	
	B. E. Öğretmeni	241	7.17	0.76	
Toplam	0 -5 yıl	Öğretim Elemanı	14	7.46	0.69
		B. E. Öğretmeni	44	7.21	0.57
	6 – 10 yıl	Öğretim Elemanı	21	6.93	0.81
		B. E. Öğretmeni	84	7.39	0.60
	11 – 15 yıl	Öğretim Elemanı	22	7.16	0.65
		B. E. Öğretmeni	56	7.57	0.63
	16 – 20 yıl	Öğretim Elemanı	9	6.92	0.91
		B. E. Öğretmeni	20	7.36	0.95
	21 ve üstü	Öğretim Elemanı	30	7.24	0.70
		B. E. Öğretmeni	37	7.28	0.57
Toplam	Öğretim Elemanı	96	7.15	0.74	
	B. E. Öğretmeni	241	7.38	0.64	

HOK=.577, $p < 0.01$) ve toplam puanda ($F_{(1-335)} = 7.601$, HOK=.433, $p < 0.01$) anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuca göre, 5 yılın üzerinde mesleki deneyime sahip beden eğitimi öğretmenleri, aynı deneyim yıllarına sahip öğretim elemanlarına göre öğretim yöntemi hariç, diğer alt boyutlarda ve toplam puanda daha yüksek düzeyde kendilerini yeterli hissetmişlerdir.

Tablo 8'e göre, ilköğretim ve ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik yeterlik alt boyutları ve toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{(239)} = .912$, $p > 0.05$). Bu sonuca göre, farklı düzeydeki okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenleri, öğretmenlik yeterlik düzeylerini birbirine benzer olarak algıladıkları söylenebilir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye'deki yedi coğrafi bölgede yer alan ve beden eğitimi öğretmenliği bulunan iller araştırma örneklemine dahil edilmeye çalışılmıştır. Ancak, bazı bölgelerdeki üniversitelerden

ve öğretmenlerden veri elde edilemediği için tartışmada bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmaya katılan bütün katılımcıların toplam yeterlik ortalaması $\bar{X} = 7.32 \pm 0.67$ olarak bulunmuştur. Öğretim elemanlarının toplam yeterlik ortalaması $\bar{X} = 7.15 \pm 0.74$, öğretmenlerin toplam yeterlik ortalaması $\bar{X} = 7.38 \pm 0.64$, öğretmen adaylarının toplam yeterlik ortalaması $\bar{X} = 7.32 \pm 0.65$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar, Aktağ ve Walter (2005) ($\bar{X} = 7.18$) ve Mirzeoğlu ve Aktağ (2005)'in ($\bar{X} = 7.47$) çalışma sonuçları ile benzerlikler göstermektedir. Ayrıca bu sonuçlar bu anketi hazırlayan Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002) buldukları sonuçlarla da benzerlikler göstermektedir.

Yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının kadın ve erkek toplam yeterlik ortalaması $\bar{X} = 7.15 \pm 0.74$, hem beden eğitimi öğretmenlerinden $\bar{X} = 7.38 \pm 0.64$, hem de beden eğitimi öğretmen adaylarından $\bar{X} = 7.32 \pm 0.65$

Tablo 8. İlköğretim ve ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik puanlarının karşılaştırılması

Alt Boyutlar	Okul Türü	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Öğretim Yöntemleri	İlköğrt.	142	7.22	.73	239	1.235	0.218
	Ortaöğrt.	99	7.34	.75			
Sınıf Yönetimi	İlköğrt.	142	7.68	.67	239	.314	0.754
	Ortaöğrt.	99	7.71	.76			
Öğrencinin Katılımı	İlköğrt.	142	7.13	.76	239	.816	0.415
	Ortaöğrt.	99	7.21	.75			
Toplam	İlköğrt.	142	7.35	.62	239	.912	0.363
	Ortaöğrt.	99	7.42	.67			

daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Ancak yapılan çeşitli çalışmalar bu durumu desteklememektedir (Benz ve diğ.,1992; Campbell, 1996). Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda yüksek lisans ve doktora yapan gruplar, öğretmenlik mesleğinde kendilerini daha yeterli hissetmişlerdir. Çalışma sonuçlarının yapılan bu çalışma sonuçları ile farklı olmasının nedenleri arasında ülkemizdeki üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının kendilerini üniversite ortamının yapısı gereği, öğretmenden daha çok araştırmacı olarak hissetmeleri, kariyerlerinde ilerleme için araştırmacı yönlerinin aranması ve bu durumun sonucu olarak öğretmenlik becerilerinde kendilerini geliştirmelerine ve yenilemelerine yönetimlerce yeterince önem verilmemesi ve bundan dolayı da, öğretmen olarak kendilerine daha az yeterli hissetmeleri sayılabilir. Ayrıca kullanılan anket ülkemizde ilk defa öğretim elemanlarına uygulanmıştır. Anketin ismi öğretmen yeterliği anketi olduğundan, öğretim elemanları kendilerini öğretmen gibi algılamayıp, kendilerine daha düşük puanlar vermiş olabilirler. Bu çalışmada, çalışmaya katılan öğretim elemanlarının ünvanları dikkate alınmamıştır. Başka bir ifadeyle, çalışmaya katılan öğretim elemanlarının öğretim üyesi, öğretim elemanı veya araştırma görevlisi olma durumları da dikkate alınmadığından dolayı böyle bir fark çıkmış olabilir.

Bandura (1977)'nin öz yeterlik teorisine göre kadın ve erkekler arasında kendilerini ne kadar yeterli hissettikleri konusunda bir farklılık bulunmaması gerekmektedir. Bu çalışmada da birinci ve dördüncü sınıfta okuyan öğretmen adaylarının cinsiyete göre yeterlik puanları karşılaştırılmış, kadın ve erkek öğrenciler

arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç Mirzeoğlu ve Aktaş (2005)'in beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük eğitimi bölümlerinde okuyan öğrencilerle yaptığı çalışma bulguları, Celep (2002) ve Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002)'un yaptıkları çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının yeterlik seviyelerinin sınıf düzeyine göre de farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo 5). Bandura (1977)'ya göre yeterlik hissi öğrenmenin ilk yıllarında daha değişkendir. Deneyim, dönütler ve gözlemlerle kişilerin kendilerine olan yeterlik duygusu değiştirilebilir. Ancak bu çalışmada çıkan sonuca göre son sınıfta bulunan öğretmen adayları dört yıl boyunca aldıkları eğitim, öğretmenlik deneyimi ve uygulamaları, onların kendilerini yeterli bulmalarını anlamlı ölçüde artırmamıştır. Öğretmenlik deneyimi ve uygulaması dersleri öğretmen adaylarının teorik bilgisinin uygulamaya dönüştüğü derslerdir. Eğer öğretmen adayları bu deneyimlerde kendilerini hissettikleri ve istedikleri şekilde ispatlama olanağı bulamazlar ya da eksikliklerinin farkına varırlarsa bu durum onların kendilerini yeterli hissetmelerini olumsuz olarak etkileyecektir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullardaki olanaksızlıklar (malzeme ve alanın yetersizliği, sınıf mevcudunun fazlalığı, ders süresinin azlığı (Çiçek ve diğ., 1998), öğretmenlerin ağır iş yükü -bayram kutlamaları, takım çalışmaları, defterler, okul yöneticilerinin, diğer öğretmenlerin ve velilerin beden eğitimi öğretmenine olan tutum ve davranışları vb. gibi) ders yapılmasını etkilemiş ve öğretmen adayının üzerinde ciddi baskılar oluşturmuş olabilir. Bu durumdan dolayı da, dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının yeterlik

puanları artmamış olabilir.

Yapılan çok y6nl6 varyans analizi sonucuna g6re (tablo 6), 6đretim elemanlarının ve beden eğitimi 6đretmenlerinin 6đretmen yeterlik puanları stat6ye g6re karşılaştırıldığında sınıf y6netimi, 6đrenci katılımı alt boyutlarında ve toplam puanda beden eğitimi 6đretmenleri lehine anlamlı farka ulaşılırken, cinsiyet değişkenine g6re de sınıf y6netimi ve 6đrenci katılımı alt boyutlarında erkek 6đretim elemanları ve beden eğitimi 6đretmenleri lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuca g6re erkek 6đretim elemanları ve beden eğitimi 6đretmenleri kadın meslektaşlarına oranla sınıfı daha etkili y6nettiklerini ve 6đrenci katılımını daha y6ksek oranda sağladıklarını belirtmişleridir. Bu sonuç Bandura (1977)'nin 6z yeterlik teorisine g6re "kadın ve erkekler arasında kendilerini ne kadar yeterli hissettikleri konusunda bir farklılık bulunmaması gerekmektedir" tezini desteklememektedir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar bazı araştırma sonuçları ile desteklenirken (Elliott, 2000; Riggs, 1991), bazı çalışma sonuçları ile benzerlik g6stermemektedir (Celep, 2002; Mirzeoğlu ve Aktağ, 2005; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2002; Wilson ve Tan, 2004). Riggs (1991) yaptığı çalışmada ilkokul fen bilgisi dersini veren erkek 6đretmen ve 6đretmen adaylarının, kadın 6đretmen ve 6đretmen adaylarına oranla daha y6ksek d6zeyde yeterliğe sahip olduğunu belirlemiştir. 6đretim elemanı ve beden eğitimi 6đretmenlerinin yeterlik d6zeyleri 6zerinde g6rev x cinsiyet ortak etkileşiminde ise anlamlı fark bulunmamıştır.

Çalışmaya katılan 6đretim elemanlarının ve beden eğitimi 6đretmenlerinin mesleğe y6nelik yeterlik ortalamaları, stat6ye g6re 6đretmenler lehine anlamlı

farklılık g6sterirken, meslekteki deneyimlerine g6re değişiklik g6stermemektedir. Stat6de 6đretmenler lehine elde edilen sonuçlar ile çeşitli araştırma sonuçları çelişmektedir (Benz ve diğ., 1992; Campbell, 1996). Yapılan diğer çalışmalarda stat6 arttıa ya da eğitim seviyesi arttıa 6đretmenlik yeterlik puanları da artmıştır. Çalışmanın deneyimle ilgili bulgusu, Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002)'un ve Chacon (2005)'in çalışma sonuçları ile benzerlik g6stermektedir. Yapılan bu çalışmalarda deneyime g6re 6đretmen yeterliğinde farklılık bulamamıştır. Celep ise 2002'de yaptığı araştırmada 6đretmen yeterliğinin deneyime g6re nasıl etkilendiği araştırılmış ve 6đretmenlerin kendilerini deneyimleri arttıa mesleklerinde daha yeterli bulduklarını belirlemiştir. Yapılan çalışmada stat6 x deneyimin 6đretmen yeterliği 6zerindeki ortak etkisine bakıldığında alt boyutlarda ve toplam puanda anlamlı fark bulunmamıştır.

İlk6đretimde g6rev yapan beden eğitimi 6đretmenleriyle orta6đretimde g6rev yapan 6đretmenler arasında 6đretmen yeterliğinin alt boyutlarında ve toplam puanda anlamlı fark bulunamamıştır. Evans ve Tribble (1986) kendi çalışmalarında il-k6đretim de g6rev yapan 6đretmenlerin, orta6đretim de g6rev yapan 6đretmenlere g6re kendilerini daha fazla yeterli hissettiklerini tespit etmişlerdir. Ancak bu çalışma sınıf ve diğer branş 6đretmenleri 6zerinde yapıldığından, b6yle bir fark çıkmış olabilir. Buna benzer sonuçlar Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2002)'un çalışmasında da elde edilmiştir.

Sonuç olarak, 6đretim elemanlarının, beden eğitimi 6đretmenlerin ve 6đretmen adaylarının toplam yeterlik puanlarının, konu ile daha 6nce yapılan çalışmalarda

elde edilen puanlarla benzer düzeyde oldukları belirlenmiştir. Birinci ve dördüncü sınıfta okuyan öğretmen adaylarının cinsiyete göre yeterlik puanlarının karşılaştırıldığında, kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının yeterlik seviyelerinin sınıf düzeyine göre de farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının ve beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik puanlarını cinsiyete göre karşılaştırıldığında sınıf yönetimi ve öğrenci katılımı alt boyutlarında erkekler lehine anlamlı farka ulaşıırken, statüye göre sınıf yönetimi, öğrenci katılımı ve toplam puanda öğretmenler lehine anlamlı farka ulaşılmıştır. Statü x cinsiyetin ortak etkisine bakıldığında yeterlik düzeyinde anlamlı fark bulunmamıştır. Çalışmaya katılan öğretim elemanlarının ve öğretmenlerin mesleğe yönelik yeterlik puanları meslekteki deneyimlerine göre değişiklik göstermemektedir. İlköğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenleriyle ortaöğretimde görev yapan öğretmenler arasında öğretmen yeterliğinde anlamlı fark bulunmamıştır.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

1. Çalışma farklı branşlardaki öğretmen, öğretim elemanı ve öğretmen adayı üzerinde de yapılarak branş karşılaştırmaları yapılabilir.
2. Çalışma daha geniş örneklem grupları ile tekrar yapılabilir.
3. Beden eğitimi ve spor alanında görev yapan farklı ünvandaki öğretim elemanlarının öğretmenlik yeterlikleri karşılaştırılabilir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address)

Dr. Dilşad MİRZEOĞLU

AİBÜ, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

14280, Gölköy, BOLU

e-posta: belcesu@yahoo.com

KAYNAKLAR

- Aktaş I. (2003). Teacher Efficacy of Pre-service Teachers in Abant İzzet Baysal University in Turkey, Unpublished Doctoral Thesis, University of Nebraska, Lincoln, Nebraska.
- Aktaş, I, Walter, J. (2005). Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlik Duygusu, *Sportmetre*, 3(4), 127-131.
- Anderson R., Grene, M ve Loewen P. (1988). Relationships Among Teachers' and Students' Thinking Skills, Sense of Efficacy and Student Achievement, *Alberta Journal of Educational Research*, 34(2), 148-165.
- Ashton, P.T, Webb R. B. (1986) *Making a Difference: Teachers' Sense of Efficacy and Student Achievement*, New York: Longman.
- Bandura A. (1977). Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change, *Psychological Review*, 84,191-215.
- Bandura A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*, Englewood Cliffs, USA, NJ:Prentice Hall.
- Bandura A. (1997). *Self- efficacy: The Exercise of Control*, New York: W. H. Freeman.
- Benz, C, Bradley, L, Alderman, M, Flowers, M. (1992). Personal Teaching Efficacy: Development Relationship In Education, *Journal of Educational Research*, 85(5), 274-296.

- Campbell J. (1996). A Comparison Of Teacher Efficacy For Pre-service Teachers In Scotland and America, *Education*, 117, 2-12.
- Celep C. (2002). The Correlation Of Factors: The Prospective Teachers Sense of Efficacy Beliefs And Attitudes About Student Control, *National Forum*, 1-10.
- Chacon CT. (2005). Teachers' Perceived Efficacy Among English as a Foreign Language Teachers in Middle Schools in Venezuela, *Teaching and Teacher Education*, 137-148.
- Coladarcı T. (1992). Teachers' Sense of Efficacy and Commitment to Teaching, *Journal of Experimental Education*, 60(4), 323-337.
- Çiçek Ş, Koçak S, Kirazcı S. (1998). Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeni Profili: Demografik Nitelikler, Yaşam Tarzı ve Çalışma Ortamı, *Spor Bilimleri Dergisi*, 9, 32-42.
- Elliott ES. (2000). The Relationship Between Teacher Efficacy and Principal Leadership Behaviors and Teacher Background Variables in Elementary Schools", Unpublished Doctoral Thesis, USA, University of Connecticut.
- Evans ED, Tribble MC. (1986). Perceived Teaching Problems, Self-Efficacy, and Commitment to Teaching Among Pre-service Teachers, *Journal of Educational Research*, 80 (2), 81-85
- Ghaith G, Shabaan K. (1999). The Relationship Between Perceptions of Teaching Concerns, Teacher Efficacy and Selected Teacher Characteristics, *Teaching and Teacher Education*, 487-496.
- Gibson S, Dembo MH. (1984). Teacher Efficacy: A Construct Validation, *Journal of Educational Psychology*, 76(4), 569-582.
- Lin HL, Gorrell J. (2001). Exploratory Analysis of Pre-Service Teacher Efficacy in Taiwan, *Teaching and Teacher Education*, 17, 623-635.
- Mirzeoğlu, D, Aktağ I. (2005). 46th. ICHPER.SD Anniversary World Congress Proceedings: The Effect of Teacher Practicum on Teacher Efficacy in Physical Education Department, Istanbul, 348-349.
- Morgil İ, Seçken N, Yücel A.S. (2004). Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6, 1, 62-72.
- Riggs IM. (1991). Gender Differences in Elementary Science Teacher Self-Efficacy, *Paper Presented at The Annual Meeting of The American Educational Research Association*, Chicago, 3-7 April.
- Senemoğlu N. (2005). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 12. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tschannen-Moran M, Woolfolk-Hoy A, Hoy WK. (1998). Teacher Efficacy: Its Meaning and Measure, *Review of Educational Research*, 68(2), 220-248.
- Tschannen-Moran M, Woolfolk-Hoy A. (2001). Teacher Efficacy: Capturing an Elusive Concept, *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- Tschannen-Moran M, Woolfolk-Hoy A. (2002). The Influence of Resources and Support on Teachers' Efficacy Beliefs, *Paper presented at the annual meeting of the American Educational*

Research Association, New Orleans.

Wilson P,Tan Gl. (2004). Singapore Teachers' Personal and General Efficacy for Teaching Primary Social Studies, *International Research In Geographical And Environmental Education*, 13 (3), 209-222.

Wolfolk AH. (2004). Why Do Teachers Need to Know About Self-Efficacy, *Paper presented at annual meeting of the American Educational Research Association, San Diego.*

Wolfolk AE, Rosoff B, Hoy WK. (1990). Teachers' Sense of Efficacy and Their Beliefs About Managing Students, *Teaching and Teacher Education*, 6, 137-148.